

Economia României a evoluat mai bine în partea a doua a anului 2020

1. Evoluția Produsului Intern Brut

Evoluția economiei României a fost marcată de existența și pe teritoriul țării noastre a pandemiei de Covid-19, mai ales după instituirea **stării de urgență** (din 16 martie 2020 și prelungită din 15 aprilie 2020 cu încă 30 zile) și respectiv a **stării de alertă** (care a început la 14.05.2020 și a fost prelungită succesiv pe perioade de 30 zile, ultima dată la 14.03.2021). Măsurile directe precum și cele conexe impuse în această perioadă au afectat serios mersul economiei, ceea ce s-a întâmplat în majoritatea statelor lumii, dar cu o tendință de redresare în semestrul II 2020.

Conform datelor Institutului Național de Statistică (INS) privind evoluția economiei românești în trimestrul IV și în anul 2020, din cele mai recente informații publicate la data de 9 februarie.a.c. (date provizorii 1) rezultă:

- **creșterea Produsului Intern Brut (PIB) în trimestrul IV - 2020**, față de trimestrul anterior, cu **4,8%** (date ajustate sezonier);
- **reducerea Produsului Intern Brut (PIB) în trimestrul IV - 2020**, față de trimestrul similar din 2019, cu **1,4%** pe serie brută și cu **1,8%** pe serie ajustată sezonier;
- **scăderea PIB în anul 2020** cu **3,9%** (serie brută) comparativ cu 2019.

Conform Eurostat, evoluțiile semnalate pentru trimestrul IV 2020 plasează România pe:

- **locul 5/6 în UE-27**, în topul evoluției PIB în trimestrul IV-2020, față de aceeași perioadă din 2019, cu -1,8%, la egalitate cu Letonia, fiind devansată de Luxemburg (+1,4%, singurul stat care a înregistrat creștere), Irlanda (-0,2%), Lituania (-1%) și Finlanda (-1,4%), într-un top în care media UE-27 a fost -4,6%, iar cele mai mari reduceri au înregistrat Spania (-9,1%), Grecia (-7,9%), Croația (-7,1%), Italia (-6,6%), Malta (-6,2%) și Portugalia (-6,1%);
- **pe locul 1** între statele membre UE în trimestrul IV - 2020, comparativ cu trimestrul anterior, cu o rată a majorării de 4,8%, într-un top în care 17 țări au înregistrat creșteri, iar 10 contractări, media UE fiind -0,5%. În top 5 s-au mai situat: Malta (+3,8%), Croația și Grecia (+2,7%), precum și Bulgaria (+2,2%). Cele mai mari reduceri s-au înregistrat în Irlanda (-5,1%), Austria (-2,7%), Italia (-1,9%), Franța (-1,4%) și Slovenia (-1%);

În 2020, comparativ cu 2019, reducerea medie a PIB în statele membre ale UE 27 a fost de 6,6%, iar în statele din Zona Euro (EA 19) de 6,2%, astfel că rezultatul înregistrat de România (-3,9%) o plasează între statele afectate mai puțin de evoluția pandemiei.

Se poate constata că evoluția pozitivă a economiei României în trimestrele trei (+5,6%) și patru (+4,8%) din 2020, comparativ cu trimestrul anterior nu a putut recupera reducerea cu 11,8% înregistrată în trimestrul doi. Cu toate acestea, la finele semestrului I 2020, cele mai optimiste scenarii indicau o contracție a economiei țării noastre la nivelul întregului an de cel puțin 5%, astfel încât reducerea creșterii economice cu numai 3,9% a surprins pe mulți dintre analiștii și experții economici. A fost o dovadă a capacității economiei Românești de a reveni și de a oferi speranța înregistrării unei creșteri economice în anul 2021 și următorii.

Conform INS, **contribuții negative la formarea PIB** brut în anul 2020, față de 2019 (-3,9%) au avut, majoritatea ramurilor economice, dintre care pot fi menționate:

- **Industria (-2,0%)**, cu o pondere de 19,7% la formarea PIB și o reducere a volumului activității cu 9,3%;
- **Comerțul cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor, transport și depozitare, hoteluri și restaurante (-0,9%)**, având o pondere de 18,0% în formarea PIB și o reducere a volumului de activitate cu 4,7%;
- **Activitățile de spectacole culturale și recreative, reparații de uz casnic și alte servicii (-0,8%)**, cu o contribuție la formarea PIB de de 2,5% și o contracție a volumului de activități cu 24,5%;
- **Agricultura, silvicultura și pescuitul (-0,7%)** cu o pondere de 3,8% la formarea PIB și o reducere importantă a volumului de activitate, cu 16,2%.

Contribuții pozitive la formarea PIB au avut:

- **Construcțiile (+0,6%)**, pondere 6,6% în formarea PIB și o majorare a activităților cu 9,7%;

- **Informațiile și comunicațiile (+0,6%)**, pondere 6,8% în PIB și o majorare a volumului de activitate cu 10,4%.

Din punct de vedere al utilizării PIB, scăderea s-a datorat:

- **Cheltuielilor pentru consumul final al populației**, reducerea fiind de 5,0% și contribuind cu 3,1% la scăderea PIB;
- **Exportului net (-1,4%)**, urmare a reducerii exporturilor de bunuri și servicii cu 10%, corelată cu o contracție mai mică a volumului importurilor de bunuri și servicii cu 6%.

2. Evoluția principalelor ramuri ale activității economice, în anul 2020, se prezintă astfel:

a) Comerțul exterior

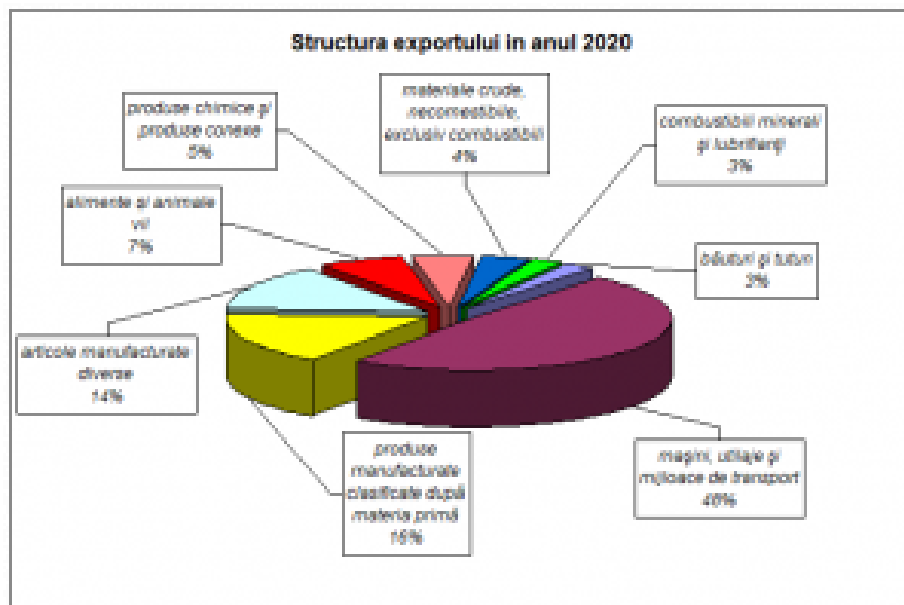
Fluxurile comerciale cu mărfuri ale României, în 2020, au atins 142,8 miliarde euro, cu 8,1% sub nivelul înregistrat în 2019.

Exportul, în valoare de **62,2 miliarde euro**, a fost cu 9,9% sub nivelul anului anterior. În cursul perioadei analizate, volumul cel mai ridicat al exportului s-a înregistrat în luna octombrie (6,26 miliarde euro), urmat de lunile septembrie (6,07 miliarde euro), noiembrie (6,03 miliarde euro), februarie (5,94 miliarde euro) și ianuarie (5,69 miliarde euro), în timp ce valorile cele mai reduse s-au consemnat în: aprilie (2,93 miliarde euro), mai (3,76 miliarde euro), august (4,60 miliarde euro) și iunie (4,84 miliarde euro). Pe fondul veniturilor din perioada septembrie - noiembrie în care s-au înregistrat valori lunare de peste 6 miliarde euro, media lunară a exportului în anul 2020 a fost de 5,18 miliarde euro, inferioară mediei lunare anuale din 2019, de 5,75 miliarde euro.

Livrările către statele membre ale Uniunii Europene (45,8 miliarde euro) s-au redus în cursul anului 2020, față de 2019, cu 8,9%, deținând o pondere de 73,6% în exportul românesc. Comparativ cu anii anteriori, s-a înregistrat o reducere a ponderii livrărilor în spațiul intracomunitar, din cauza părăsirii UE de către Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord.

Și evoluția exporturilor către țările extracomunitare (16,4 miliarde euro) a fost în regres în anul 2020, reducerea volumului, în perioada analizată, fiind cu 12,6%, iar ponderea în totalul exportului de 26,4%.

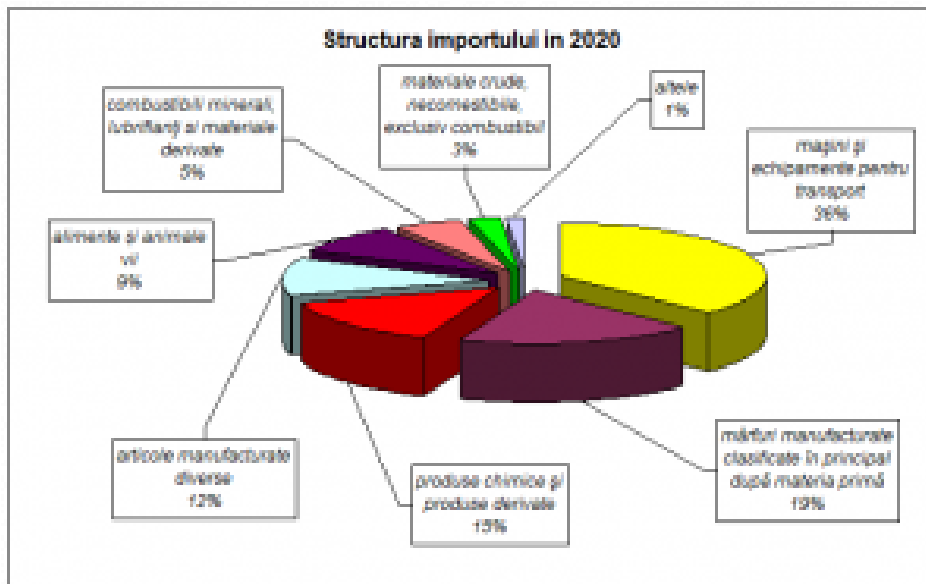
În ceea ce privește **structura exportului românesc** în perioada analizată, aceasta se prezintă astfel:

Cele mai mari scăderi procentuale ale exportului s-au înregistrat la grupele: combustibili minerali și lubrifianți (-43,5 pp), articole manufacturate diverse (-16,6 pp), grăsimi și ceruri de origine animală și vegetală 0,3% (-12,9 pp), produse manufacturate clasificate după materia primă (-10,4 pp), alimente și animale vii (-9,3 pp), mașini, utilaje și mijloace de transport (-7,5 pp), materiale crude, necomestibile, exclusiv combustibili (-5,9 pp), iar creșteri la grupa băuturi și tutun (+38,1 pp).

Importul românesc a înregistrat un volum de **80,6 mld. euro** și o **reducere de 6,6%**, cu o micșorare procentuală mai mică a intrărilor de mărfuri din țările comunitare (-5,6%), ponderea statelor membre UE în importul României fiind de 73,5%.

Din punct de vedere al **structurii importurilor**, situația se prezintă astfel:

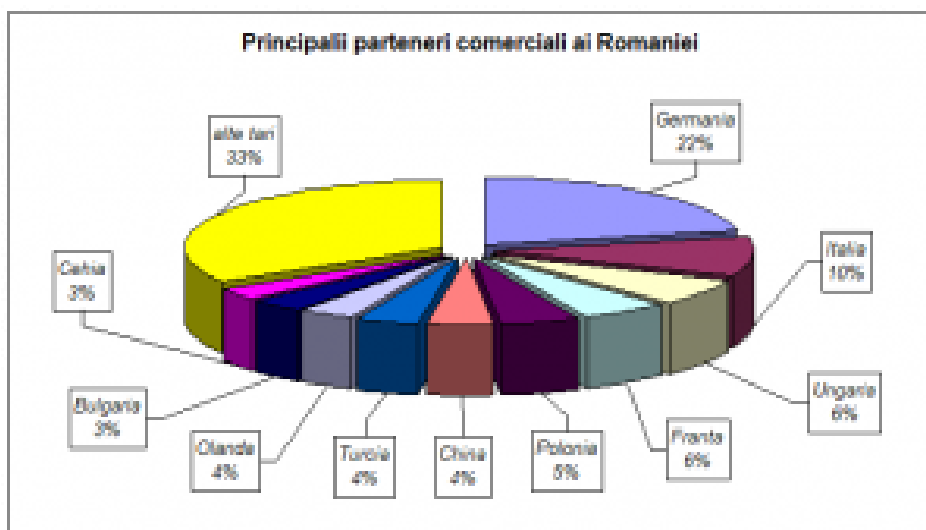

Reducerea volumului importului sub

nivelul exportului a determinat, în 2020, o **creștere a deficitului comercial cu 6,3%** (1,1 mld. euro) față de 2019 (de la 17,3 la 18,4 mld. euro).

Orientarea geografică

Principalii 10 parteneri comerciali ai României în anul 2020 în ordinea ponderii în totalul volumului schimburilor comerciale (export și import) au fost:

Exportul românesc s-a îndreptat în

anul 2020, în principal, către: Germania (cu o pondere de 22,7%), Italia (10,7%), Franța (6,7%), Ungaria (5%), Polonia (3,7%), Bulgaria (3,6%), Olanda (3,5%), Turcia (3,4%), Marea Britanie (3,3%) și Cehia (3,1%). Către aceste 10 țări se îndreapta 65,9% (circa 2/3) din exportul României.

În top 10 țări **furnizoare de mărfuri**, în anul 2020, în funcție de ponderea acestora în importul românesc, sunt: Germania (20,8% din total import), Italia (8,9%), Ungaria (7,3%), China (6,3%), Polonia (6,2%), Franța (4,6%), Turcia (4,4%), Olanda (3,9%), Austria (3,1%) și Cehia (3,1%).

În ceea ce privește **topul țărilor** partenere în balanța comercială, cele mai mari deficite comerciale s-au înregistrat, în 2020, în comerțul cu R.P. Chineză (-4.235 mil. euro), Ungaria (-2.797 mil. euro), Polonia (-2.642 mil. euro), Germania (-2.583 mil. euro), Turcia (-1.417 mil. euro), Austria (-1.092 mil. euro), Kazahstan (-1.069 mil. euro), Federația Rusă (-1.000 mil. euro), Olanda (-922 mil. euro) și Belgia (-781 mil. euro), iar balanțe comerciale excedentare înregistrăm în schimburile comerciale cu Marea Britanie (+675 mil. euro), Franța (+448 mil. euro), Norvegia (+410 mil. Euro), Arabia Saudită (+384 mil. euro), R. Moldova (+350 mil. euro), Israel (+292 mil. euro), Egipt (+284 mil. euro), Maroc (+263 mil. euro), Iordania (+245 mil. euro) și Liban (+189 mil. euro).

b) Producția industrială, influențată de măsurile restrictive impuse atât în plan național de starea de urgență și starea de alertă, cât și de cele luate de majoritatea țărilor lumii, a înregistrat **în anul 2020** o reducere **cu 9,2%** (serie brută) față de 2019, din cauza contractărilor din toate ramurile și anume: industria prelucrătoare (-10,2%), industria extractivă (-9,9%), producția și furnizarea de energie electrică, termică, gaze, apa caldă și aer condiționat (-2,7%).

Cifra de afaceri din industrie pe total (atât piață internă cât și externă), în 2020 față de 2019, a scăzut pe ansamblu cu 7,0%, din cauza contractărilor din industria prelucrătoare (-6,9%), precum și din industria extractivă (-11,1%). Pe marile grupe industriale, reduceri ale cifrei de afaceri s-au înregistrat în: industria bunurilor intermediare (-2,8%), industria bunurilor de uz curent (-3,2%), industria bunurilor de capital (-8,1%) și în industria energetică (-33,3%). Numai în industria bunurilor de folosință îndelungată s-a înregistrat o creștere de 4,4%.

În ceea ce privește comenzile noi din industrie, în anul 2020, comparativ cu 2019, s-au redus pe ansamblu cu 4,5%, din cauza contractărilor înregistrate la următoarele grupe industriale: bunuri intermediare (-3,4%), comenzi noi în industria bunurilor de capital (-5,4%) și bunuri de uz curent (-11,4%). Doar comenzile în industria bunurilor de folosință îndelungată au înregistrat o majorare (+21,5%).

c) Volumul lucrărilor de construcții în 2020, comparativ cu anul precedent, **a crescut cu 15,9%**, serie brută, datorită evoluției favorabile a tuturor categoriilor de construcții, respectiv lucrărilor de reparații capitale, care s-au majorat cu 46%, lucrărilor de construcții noi (+9,3%) și lucrărilor de întreținere și reparații curente (+24,4%).

Pe obiecte, construcția de clădiri nerezidențiale a crescut cu 10,9%, construcția clădirilor rezidențiale cu 17,8%, iar construcțiile ingineresti au înregistrat o majorare cu 18,5%. Aceste realizări se datorează și majorării salariului minim în construcții.

d) Resursele de energie primară au scăzut în 2020, comparativ cu 2019, **cu 10,8%**, din cauza reducerii resurselor de cărbune (-30,1%), țiței, (-14,9%) și gaze naturale (-12,1%), atât pe seama reducerii producției interne, cât și a importului. Resursele de energie electrică în perioada analizată au fost cu 1,3% mai mici față de 2019. S-au înregistrat reduceri în producțiile de energie electrică în: hidrocentrale (-14,2%), termocentralele clasice (-5,6%) și în centrale solare fotovoltaice (-1,8%), care nu au putut fi compensate de creșterile înregistrate la energia realizată în centralele nuclear-electrice (+1,7%) și din centralele eoliene (+3,1%), precum și de importul de energie electrică (+48,8%).

Consumul final de energie electrică, în anul 2020, comparativ cu 2019, s-a diminuat cu 3,3%. Exportul de energie electrică s-a majorat cu 33,9%, atingând un nivel de 4,8 mld. KWh, fiind sub nivelul importului cu 2,8 miliarde KWh.

3. Balanța de plăți și datoria externă

Conform datelor Băncii Naționale a României (BNR), în anul 2020, **contul curent al balanței de plăți a înregistrat un deficit de 10.983 milioane euro**, comparativ cu 10.480 milioane euro în 2019, pe fondul creșterii deficitului balanței bunurilor cu 1371 mil. euro, al majorării excedentului balanței serviciilor cu 981 mil. euro, al creșterii deficitului balanței veniturilor primare cu 656 mil. euro și înregistrării unui excedent al balanței veniturilor secundare mai mare cu 543 mil.euro.

Datoria externă a României, la 31.12.2020 se ridică, conform datelor BNR, la **125,45 miliarde euro** (cu 15,69 mld.euro peste nivelul înregistrat la 31.12.2019), din care 91,3 miliarde euro datoria pe termen lung (în creștere cu 22,8% față de sfârșitul anului 2019) și 34,2 mld. euro datoria pe termen scurt (în scădere cu 3,6% față de 31.12.2019).

4. Rata dobânzii de politică monetară

În cursul anului 2020 și în ianuarie 2021, BNR a redus de 4 ori, rata dobânzii de politică monetară, după cum urmează:

- începând cu 23 martie 2020 de la 2,50% la 2,00% pe an;
- de la 2 iunie 2020 la 1,75% pe an;
- începând cu 6 august 2020 reducere la 1,50% pe an;
- începând cu 18 ianuarie 2021o nouă reducere la 1,25% pe an.

În consecință, rata dobânzii aferente facilității de creditare (Lombard) a coborât, la datele menționate mai sus, de la 3,50% la 2,50%, ulterior la 2,25% și la 2,00%, fiind în prezent de 1,75%, iar rata dobânzii pentru facilitatea de depozit s-a redus de la 2 iunie 2020 de la 1,50% la 1,25%, de la 6 august 2020 la un nivel 1,00% pe an, iar începând cu 18 ianuarie 2021 la un nivel de 0,75% pe an.

5. Execuția bugetului general consolidat

Conform datelor Ministerului Finanțelor (MF), privind execuția bugetară la 31 decembrie 2020, se consemnează un **deficit de 101,92 mld. lei**, respectiv **9,79% din PIB**, din care 46,31 mld. lei (4,45% din PIB) fiind rezultatul măsurilor de combatere a crizei cauzate de pandemia de Covid-19 (sume lăsate mediului de afaceri prin facilități fiscale, investiții și cheltuieli excepționale adoptate).

Veniturile bugetului general consolidat au totalizat **322,52 mld. lei**, cu 0,4% peste nivelul încasat 2019, reprezentând 0,7 puncte procentuale din PIB, datorită fondurilor europene intrate (+0,8 pp în PIB), în timp ce veniturile curente (din economie) s-au redus cu 2,4%, urmare contractăriei intrărilor din TVA, impozit pe profit și accize.

Cheltuielile bugetului general consolidat, în sumă de **424,43 mld. lei**, au crescut în termeni nominali, cu 14,8% față de anul precedent, înregistrând o creștere cu 5,9 puncte procentuale ca pondere în PIB (de la 34,9% la 40,8%).

Cheltuielile pentru investiții, care includ cheltuielile de capital, precum și cele aferente programelor de dezvoltare finanțate din surse interne și externe, au fost de 53,2 mld. lei, cu 9,5 mld. lei peste nivelul valoric al cheltuielilor din 2019, reprezentând cea mai mare sumă investită în economie în ultimii 10 ani.

6. Investițiile străine directe au atins, în 2020, conform datelor BNR, un nivel de **1.921 mil. euro** (din care participațiile la capital 3.953 mil. euro, iar creditele intragrup o valoare netă negativă de 2.032 milioane euro) fiind **în scădere cu 60,4%** față de nivelul înregistrat în aceeași perioadă din 2019.

7. Conform comunicatului INS, **investițiile nete** în economia națională **s-au majorat** în 2020, comparativ cu 2019, **cu 0,1%**, datorită creșterilor înregistrate la grupa construcții noi cu 9,3%, în timp ce investițiile nete la grupa alte cheltuieli s-au redus cu 10,5%, iar la utilaje (inclusiv mijloace de transport) cu 8,8%. Structura pe ramuri economice a investițiilor în 2020 se prezintă astfel: construcții 30,2%, comerț/servicii 25,0%, industrie 24,0%, agricultură 3,6%, alte ramuri 16,4%.

8. Inflația, exprimată prin Indicele Prețurilor de Consum, în luna decembrie 2020, față de luna decembrie 2019, a crescut cu **2,1%**, conform datelor Institutului Național de Statistică și BNR, încadrându-se în inflația-țintă, stabilită de BNR pentru 2020 la 2,5%.

Conform Eurostat, rata anuală a inflației în România în decembrie 2020 a fost de 1,8% față de o rată medie înregistrată de SM-UE de 0,3%, ceea ce o plasează pe locul 24, doar înaintea Poloniei (+3,4%), Ungariei (+2,8%) și Cehiei (+2,4%), existând alte 8 SM cu inflație sub nivelul țării noastre. 13 state membre din 27 au înregistrat deflație, cea mai mare în Grecia (-2,4%), urmată de Slovenia (-1,3%), Irlanda (-1,0%) și alte 10 state membre, iar în două state membre (Bulgaria și Franța) inflația a fost 0%.

9. Rata șomajului a fost estimată la **4,9%** în luna **decembrie 2020**, aflându-se în scădere cu 0,2 puncte procentuale față de nivelul înregistrat în luna noiembrie 2020. Rata șomajului la bărbați (5,1%) a fost cu 0,5 puncte procentuale mai mare decât la femei (4,6%).

Media ratei șomajului în UE-27 a fost, la finele lunii decembrie 2020, de 7,5%. Doar 7 state membre au avut o rată a șomajului mai mică decât în țara noastră: Cehia (3,1%), Polonia (3,3%), Olanda (3,9%), Malta (4,5%), Germania (4,6%), Slovenia (4,7%) și Bulgaria (4,8%). Cele mai înalte rate ale șomajului s-au înregistrat în Spania (16,2%), Lituania (10,1%), Italia (9,0%), Franța (8,9%) și Suedia (8,5%).

10. Perspective

Guvernul României a construit bugetul pentru anul 2021 preconizând o creștere economică de 4,3%, un deficit bugetar cash de 7,16%, cu venituri în creștere cu 13%, până la 365 mld. lei și cheltuieli în creștere cu 5%, respectiv în sumă de 445 mld. lei. Comisia Națională de Strategie și Prognoză în "Prognoza de iarnă" (ianuarie 2021) anunță pentru acest an o creștere economică de 4,3%, iar pentru 2022 de 4,7%.

Prognoza de iarnă a Comisiei Europene arată că în România creșterea economică va reveni în teritoriu pozitiv în 2021, cu un avans de 3,8%, continuată cu 4,0% în 2022. Potrivit aceleiași surse, economia UE va crește în medie cu 3,7% în 2021, respectiv cu 3,9% în 2022, respectiv ușor sub prognoza pentru țara noastră.

Cea mai recentă prognoză a Fondului Monetar Internațional (FMI) pentru România anunță o creștere economică în anul 2021 de 4,6%, mai optimistă chiar față de coeficientul folosit la construirea bugetului pe acest an.

La începutul anului 2021, Banca Mondială a publicat prima ediție din acest an a raportului macroeconomic mondial („Subdued Global Economic Recovery”), care include previziunile pe termen scurt și mediu pentru țările lumii, actualizate

prin încorporarea celor mai recente evoluții macro-financiare și ale pandemiei de Covid 19. Pentru economia României, Banca Mondială estimează o creștere cu 3,5% în 2021, respectiv cu 4,1% în 2022, în contextul în care a prevăzut o reducere în 2020 cu 5%, cea reală fiind de 3,9%.

Pe termen scurt, potrivit opiniilor exprimate la finele lunii ianuarie 2021 de către managerii societăților comerciale, centralizate de INS, se conturează pentru perioada ianuarie - martie 2021 tendințe de:

- relativă stabilitate a volumului producției în industria prelucrătoare și scădere moderată a activității în sectorul de comerț cu amănuntul, a activității în construcții și a cererii de servicii;
- creștere moderată a numărului de salariați în comerțul cu amănuntul, relativă stabilitate a numărului de salariați în industrie și servicii, precum și reducerea moderată a numărului de salariați în construcții;
- creștere moderată a prețurilor în industrie, comerțul cu amănuntul și în construcții, precum și o scădere moderată a prețurilor de facturare a prestațiilor de servicii.

Mircea TOADER
mircea.toader@ccib.ro

Grafice:
Cristina ȘERBĂNESCU